

Map

– Minun asumisen polkuni
-toimintamalli

Mitä tämä vihko sisältää?

1. Itsenäistyn ja mietin tulevaisuuden asumistani	5
2. Saan tietoa asumisen asioista	7
3. Suunnittelen omaa elämääni	9
4. Teen asumiseen liittyviä valintoja ja päätöksiä	11
5. Saan tukea päätöksentekoon	13
6. Suunnittelen asumiseen liittyvää apua ja tukea	15
7. Arvioin asumiseen liittyviä riskejä	17
8. Valmistaudun muuttoon	19
9. Sisustan kotini itseni näköiseksi	21

Map – Minun asumisen polkuni -toimintamalli

Tässä vihkossa kuvataan
ihanneasumisen toimintamalli.
Toimintamalliin on koottu
minulle tärkeitä asumisen asioita.

Nämä tärkeät asumisen asiat
auttavat minua päämiehenä

- suunnittelemaan yksilöllisesti omaan kotiin muuttoani,
- tekemään asumistani koskevia valintoja ja päätöksiä
- sekä elämään kodissani omanlaista elämää.

Mallissa kerrotaan myös siitä,
miten lähi-ihmiset voivat tukea minua
yksilöllisellä asumisen polullani.

Vihkossa kerrotaan asioista tukea tarvitsevan henkilön
eli minun näkökulmastani.

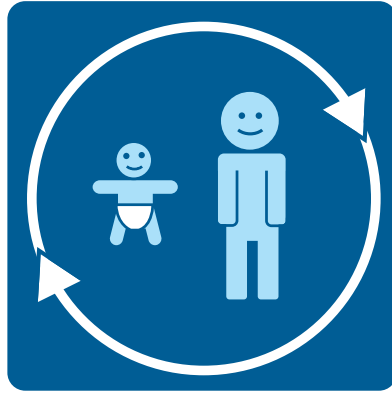
Tämä vihko on kirjoitettu selkokielellä.
Selkokieli on helposti ymmärrettävää kieltä.
Selkokielessä on lyhyitä lauseita ja tuttuja sanoja.

Alla oleva merkki
on eurooppalaisen selkokielen materiaalin merkki.
Se auttaa ihmisiä tunnistamaan,
että kyseessä on selkokielen materiaali.

(kuvan lähde: Inclusion Europe)

Vihkossa on asumiseen liittyviä kuvia.
Kuvat helpottavat asioiden ymmärtämistä.
Jotkut asiat voivat silti tuntua vaikeilta.
Siksi vihkoon kannatta tutustua
yhdessä tuttujen ihmisten kanssa.

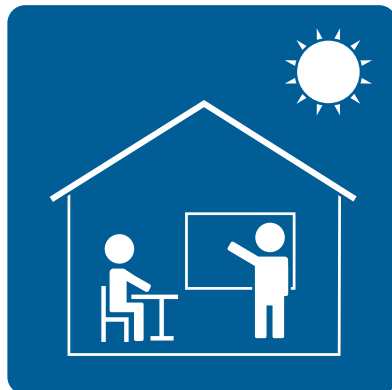
Omaan kotiin muuttaminen kuuluu minun itsenäistymiseeni.

Itsenäisyys on omien valintojen ja päätösten tekemistä.

Perheeni tukee minua itsenäistymisessä.

Meidän kannattaa miettiä tulevaisuuden asumistani jo kouluaikana.

1. Itsenäistyn ja mietin tulevaisuuden asumistani

Lapsuuden kodista omaan kotiin muuttaminen on yksi elämäni tärkeistä tapahtumista. Omaan kotiin muuttaminen kuuluu minun itsenäistymiseeni.

Itsenäisyys ei tarkoita yksin oloa tai yksin selviytymistä. Itsenäisyys on omien valintojen ja päätösten tekemistä. Itsenäisyyteen kuuluu oma elämäntapa eli asioiden tekeminen omalla tavalla.

Perheeni tukee minua itsenäistymisessä. Vanhempani ja muut perheenjäseneni antavat minun ottaa vastuuta elämästäni. He antavat minun kokeilla asioita itse, vaikka ne eivät aina onnistuisikaan. He kannustavat minua omien mielipiteiden kertomiseen ja omien päätösten tekemiseen. He ymmärtävät sen, että lapsuuden kodista muuttaminen kuuluu aikuistuvan nuoren elämään.

Omaan kotiin muuttaminen vaatii totuttelua sekä minulta että perheeltäni. Meidän kannattaa miettiä tulevaisuuden asumistani jo kouluaikana. Aikaisin aloitettu oman kodin suunnittelu auttaa meitä valmistautumaan elämänmuutokseen.

Voin miettiä itsenäistymistä ja tulevaisuuden asumista asumisvalmennuksen avulla.

Lue lisää asumisvalmennuksesta internetistä osoitteesta: www.savas.fi/materiaalipankki/
Minä muutan projekti:

- Minä muutan -tehtäväkansio
- Muutossa tukena -käsikirja

Asumisen asioista on kerrottava minulle helposti.

Minulle on tärkeää, että ymmärrän mitä asumisen asiat tarkoittavat.

Minun pitää saada tietoa asumispalveluista helposti.

Tieto auttaa minua valintojen ja päätösten tekemisessä.

2. Saan tietoa asumisen asioista

Asumisen asioista on kerrottava minulle helposti.
Minulle on tärkeää, että ymmärrän itse
mitä asumiseen liittyvät asiat tarkoittavat.

Minun pitää saada tietoa helposti
esimerkiksi siitä,

- mitä asumispalveluja on olemassa
- ja mitä ne tarkoittavat
- sekä mitä ne minulle merkitsevät.

Asumispalveluilla tarkoitetaan asuntoa
ja asumista tukevia palveluja.
Asumispalveluja saavat ihmiset,
jotka tarvitsevat apua ja ohjausta asumiseen.

Asumista tukevia palveluja ovat esimerkiksi

- avun saaminen liikkumiseen,
- avun saaminen pukeutumiseen
- ja avun saaminen siivoukseen
- sekä avun saaminen kaupassa käyntiin.

Tieto auttaa minua valintojen ja päätösten teossa.
Jos en ymmärrä mistä puhutaan,
muut tekevät valintoja ja päätöksiä puolestani.

Minun on helpompi saada tietoa asumisen asioista,
kun niistä kerrotaan selkeästi.
Vaikeiden sanojen ja asioiden ymmärtämistä
helpottavat esimerkiksi selkokuvat ja selkokieli.

Voin käyttää asumisen ja elämisen suunnittelussa
Map-selkokuvia.
Kuvat on koottu omaan Map-selkokuvat -vihkoon.

Katso esimerkki selkeästi kirjoitetusta asumispalvelusta
Map-kansion Savolanniemen kodin oppaasta.

Olen oman elämäni paras asiantuntija.

Elämänsuunnittelu auttaa minua kertomaan minulle tärkeistä asioista.

Elämänsuunnittelu auttaa minua kertomaan unelmistani.

Suunnittelussa minua auttavat läheiseni ja muut tärkeät ihmiset.

3. Suunnittelun omaa elämääni

Olen oman elämäni paras asiantuntija.
Minä tiedän itse parhaiten,
millaista elämää haluan elää.
Kun tiedän millaista elämää haluan elää,
tiedän miten haluan asua.

Elämänsuunnittelun avulla
löydän oman tapani elää.
Elämänsuunnittelu auttaa minua kertomaan
minulle tärkeistä asioista ja omista unelmistani.

Elämänsuunnittelu auttaa muita ihmisiä
tutustumaan minuun.
Kun he tietävät miten haluan elää,
he voivat tukea minun toivomallani tavalla.

Minulle tärkeiden ihmisten avulla
pystyn vaikuttamaan omaan elämääni.
Oman elämäni suunnittelussa minua auttavat
perheenjäseneni ja muut minulle tärkeät ihmiset.
He auttavat ja rohkaisevat minua
omien toiveideni pohdinnassa.
He auttavat myös minulle tärkeiden asioiden toteuttamisessa.

Voin suunnitella elämääni,
vaikka tarvitsen siihen paljon tukea.
Minut hyvin tuntevat ihmiset
voivat kertoa tärkeitä asioita elämästäni.
He tuovat ääntäni kuuluviin silloin,
kun minulla on vaikeuksia ilmaista itseäni.
He voivat kertoa,
mikä heidän mielestään voisi olla minulle tärkeää.
He eivät silti tee päätöksiä puolestani.

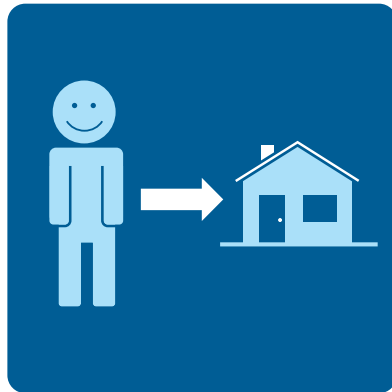
Voin käyttää oman elämäni suunnittelun apuna
Map-kansion Suunnittelun omaa elämääni -vihkoa.

Minulla on oikeus asua samalla tavalla
kuten muut ihmiset asuvat.

Minun on päätettävä milloin haluan muuttaa omaan kotiin.

Minun on päätettävä missä haluan asua.

Minun on päätettävä haluanko asua yksin vai toisten kanssa.

4. Teen asumiseen liittyviä valintoja ja päätöksiä

Minulla on oikeus asua samalla tavalla
kuten muut ihmiset asuvat.

Ennen omaan kotiin muuttamista

minun on päätettävä

- milloin haluan muuttaa omaan kotiin,
- missä haluan asua,
- ja miten haluan asua
- sekä haluanko asua yksin vai toisten kanssa.

Voin asua monella tavalla.

Kotini voi olla asunto,

jonka vuokraan itselleni tavalliselta asuinalueelta.

Voin saada asumiseen tukea

esimerkiksi henkilökohtaiselta avustajaltani.

Voin vuokrata asunnon myös ystäväni kanssa.

Kotini voi olla asuntoryhmässä.

Asuntoryhmässä minulla on oma yksiö tai kaksio.

Oman kotini lähellä on ryhmäkoti,

jonka työntekijöiltä saan tarvittaessa apua.

Voin käydä ryhmäkodissa esimerkiksi syömässä
ja seurustelemassa muiden kanssa.

Voin asua ryhmässä yhdessä muiden kanssa.

Ryhmäkodissa minulla on oma asuintila,

kuten oma huone, wc ja kylpyhuone.

Ryhmäkodissa on tiloja,

jotka ovat asukkaiden ja työntekijöiden

yhteisessä käytössä.

Voin esittää omat asumisen toiveeni Map-kansion
Asuntotoiveeni -vihkon avulla.

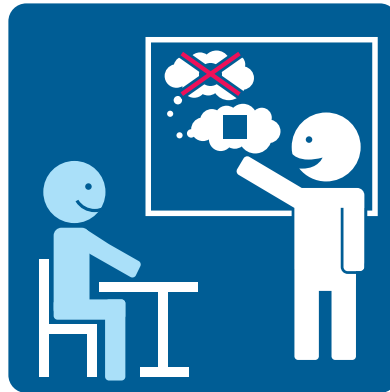
Asuntotoiveiden esittämisen jälkeen

minun on helppo suunnitella sitä apua ja tukea,

jota tarvitsen asumiseeni.

En osaa tehdä yksin kaikkia päätöksiä, vaan tarvitsen siihen tukea.

Tuettu päätöksenteko on minun kannustamista ja opettamista.

Tuettu päätöksenteko vahvistaa itsemääräämisoikeuttani.

Päätän itse tukihenkilöstä, jolta haluan apua päätöksentekoon.

5. Saan tukea päätöksentekoon

Minun on helppo tehdä päätöksiä
joistakin asumisen asioista.
En osaa tehdä yksin kaikkia päätöksiä,
vaan tarvitsen siihen tukea.
Kun saan päätöksentekoon tukea muilta ihmisiltä,
puhutaan tuetusta päätöksenteosta.

Tuetun päätöksenteon tarkoitus
on kannustaa ja opettaa minua
tekemään omaa elämääni koskevia päätöksiä.
Tuettu päätöksenteko vahvistaa
minun itsemääräämisoikeuttani.

Päätän itse tukihenkilöstä,
jolta haluan apua päätöksentekoon.
Tukihenkilö päätöksenteossa
voi olla esimerkiksi läheiseni tai lähityöntekijäni.

Tukihenkilö tukee päätöksentekoani esimerkiksi

- pohtimalla kanssani arkipäivän asioita,
- auttamalla minua ymmärtämään vaikeita asioita,
- tulkitsemalla tunteitani ja toiveitani,
- etsimällä minulle tietoa päätettävästä asiasta,
- antamalla vaihtoehtoja päätöksiin
- ja kertomalla, mitä päätöksistä seuraa
- sekä auttamalla päätösten toteuttamisessa.

Päätöksenteon tukea voi antaa myös tukirinki,
johon kuuluu lähi-ihmisiäni.
Tukirinki auttaa isoissa elämän päätöksissä silloin,
kun en pysty ilmaisemaan omaa mielipidettäni.

Tukiringin tehtävänä on

- tukea minun mielipiteen ilmaisujani,
- pohtia, miten oma tahtoni tulisi paremmin esille
- ja varmistaa, että mahdollisesti
muiden tekemät päätökset ovat kannaltani oikeita.

Voin asua toivomallani tavalla, kun saan siihen tukea.

Voin tarvita tukea kodinhoitoon ja asioiden ymmärtämiseen.

Voin suunnitella asumiseni tukea palvelusuunnitelman teossa.

Palvelusuunnitelma on hyvän elämäni ja sujuvan arkeni suunnitelma.

6. Suunnittelun asumiseen liittyvää apua ja tukea

Voin asua toivomallani tavalla,
kun saan siihen tukea.

Voin tarvita tukea esimerkiksi

- kodin hoitamiseen,
- ruoan laittamiseen, syömiseen ja juomiseen,
- omasta puhtaudestani huolehtimiseen,
- asioista kertomiseen,
- asioiden ymmärtämiseen,
- ja vapaa-ajan viettoon
- sekä terveydestä huolehtimiseen.

Voin suunnitella asumiseen liittyvää
tukea ja apua esimerkiksi silloin,
kun teemme minulle palvelusuunnitelman.
Palvelusuunnitelma on suunnitelma palveluista,
jotka tukevat hyvää elämääni ja sujuvaa arkeani.

Palveluilla tarkoitetaan palveluja ja tukitoimia,
jotka poistavat vammastani johtuvia esteitä.
Palveluja ovat esimerkiksi henkilökohtainen apu
ja kuljetuspalvelu.

Teen palvelusuunnitelman yhdessä
perheeni ja vammaispalvelujen työntekijän kanssa.
Vammaispalvelujen työntekijä on esimerkiksi
kunnan palveluohjaaja tai sosiaalityöntekijä.
Voin pyytää mukaan myös muita
minulle tärkeitä ihmisiä.

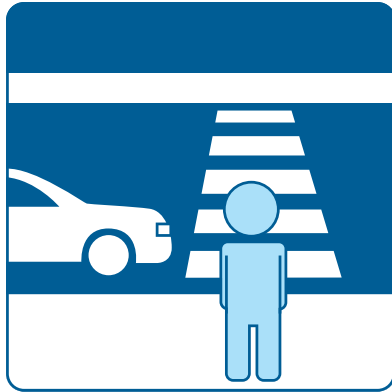
Voin arvioida omaa avun ja tuen tarvettani
Näin minä pärjään! -lomakkeen avulla.
Lomake löytyy internet-osoitteesta
www.kvps.fi

Palvelusuunnitelman tekemisessä voin käyttää apuna
Map-kansion vihkoja:

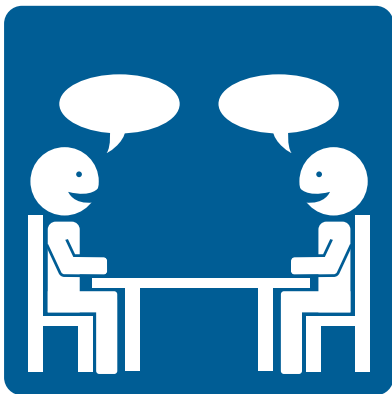
- Teemme minulle palvelusuunnitelman
- Arvioin palvelusuunnitelmani tekemistä

Toiveeni mukaiseen asumiseen voi liittyä riskejä.

Riski voi olla esimerkiksi liikkuminen yksin uudessa ympäristössä.

Riskeistä on hyvä keskustella silloin, kun jokin asia huolestuttaa.

Arvioin riskejä yhdessä läheisteni ja ammattilaisten kanssa.

7. Arvioin asumiseen liittyviä riskejä

Toiveeni mukaiseen asumiseen voi liittyä riskejä.
Riskeillä tarkoitetaan asioita,
joiden toteuttaminen voi tuottaa harmia tai vaaraa
minulle tai muille ihmisille.
Riski voi olla esimerkiksi
yksin liikkuminen uudessa ympäristössä.

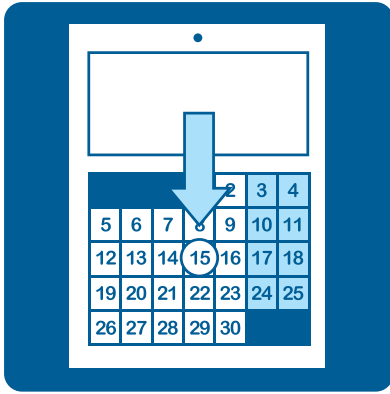
Riskeistä on hyvä keskustella silloin,
kun jokin asia huolestuttaa minua tai muita.
Huolta herättävä asia voi olla
esimerkiksi asuminen yksin omassa kodissa.
Voin keskustella asumiseen liittyvistä riskeistä
yhdessä läheisten ja ammattilaisten kanssa.

Keskustelu riskeistä on riskien arviointia.
Riskien arvioinnissa pohdimme yhdessä sitä,

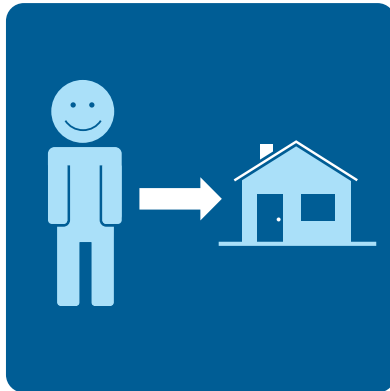
- miksi asian toteuttaminen on minulle tärkeää?
- mitä hyvää asian tekemisestä voi seurata?
- mitä asian toteuttamisessa voi mennä pieleen?
- onko asiassa jotain,
mistä on vaaraa minulle tai jollekin toiselle?
- millä tavalla riskejä voidaan vähentää
tai kokonaan poistaa?

Riskien arvioinnilla voimme löytää
turvallisia ratkaisuja asioiden toteuttamiseen.
Uusien asioiden tekeminen voi silti epäonnistua.
Riskit kuuluvat kuitenkin kaikkien ihmisten elämään,
myös minun elämäni.
En voi aina tehdä vain sellaisia asioita,
jotka ovat täysin turvallisia.
Oppiminen ja kokeileminen ovat itsenäistymistäni.

Voin arvioida asuntotoiveisiini liittyviä riskejä
Map-kansion Arvioin asumisen riskejä -vihkon avulla.

Muuton valmistelu on ajankohtaista, kun tuleva kotini on tiedossa.

Muuton valmisteluun kuuluu tutustuminen uuteen kotiin ja kodin ympäristöön.

Muuton valmisteluun kuuluu ilmoitusten tekeminen ja pakkaaminen.

Muuttoon valmistautumisessa on tärkeää puhua tunteista.

8. Valmistaudun muuttoon

Muuton valmistelu on ajankohtaista silloin,
kun tuleva kotini on tiedossa.

Olen tehnyt päätöksen tulevasta kodistani
ja on aika valmistautua muuttoon.

Mitä paremmin valmistaudun muuttoon,
sitä turvallisemmalta muuttaminen minusta tuntuu.

Muuttoa varten voin koota itselleni tukiryhmän.

Tukiryhmä auttaa minua

oman kodin ja elämisen suunnittelussa,
sekä käytännön asioiden hoitamisessa.

Muuton valmisteluun kuuluu esimerkiksi

- tutustumiskäynnit uuteen kotiin,
- tutustuminen asumisessa minua tukeviin työntekijöihin,
- tutustuminen mahdollisiin asuintovereihin,
- tutustuminen tulevan kodin ympäristöön,
- muuttoon liittyvien ilmoitusten tekeminen,
- ja tavaroiden pakkaaminen
- sekä mahdollisesti uusien huonekalujen ostaminen.

Muuttamiseen liittyy monenlaisia tunteita.

Muuttaminen on minulle mukava asia,
mutta se voi tuntua hiukan pelottavalta.

Vanhemmissani muutto voi herättää huolta siitä,
miten minä pärjään.

Siksi muuttoon valmistautumisessa
on tärkeää puhua omista tunteistaan.

Voin valmistautua muuttoon muuttovalmennuksen avulla.
Lue lisää muuttovalmennuksesta Omaan kotiin
Muutto-oppaasta internetistä osoitteesta: www.kvps.fi

Voin käyttää muuton suunnittelussa Map-kansion
Muuton muistilistaani.

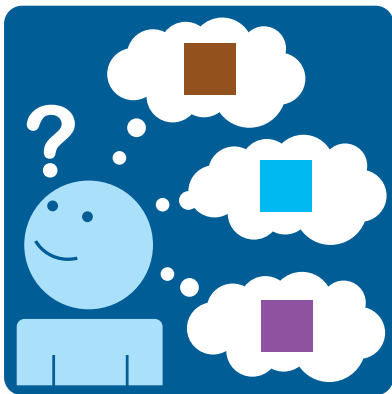
Muistilistaan on koottu asioita,
jotka pitää hoitaa tai tarkistaa ennen muuttoa

Muuton jälkeen on aika sisustaa koti.

Sisustan kotini niin kuin itse haluan.

Sisustamiseen kuuluu värien valitseminen ja verhojen laittaminen.

Kun kotini tavarat ovat paikoillaan, on tupaantuliaisten aika.

9. Sisustan kotini itseni näköiseksi

Muuton jälkeen on aika sisustaa koti.
Teen kodistani itseni näköisen.
Se tarkoittaa sitä,
että sisustan kotini niin kuin itse haluan.
Kotini kertoo minun persoonallisuudestani
eli siitä, millainen minä olen.

Sisustaminen on kodin laittamista
viihtyisäksi ja turvalliseksi.

Sisustamiseen kuuluu esimerkiksi

- värien valitseminen,
- koriste-esineiden,
- huonekasvien ja huonekalujen
- sekä verhojen ja mattojen laittaminen.

Värit ovat kodissa tärkeitä.

Ne luovat viihtyisyyttä ja vaikuttavat tunnelmaan.

Jokaisella meistä on oma lempivärinsä.

Lempiväri voi olla esimerkiksi

punainen, sininen, ruskea tai valkoinen.

Voin käyttää lempivärejäni esimerkiksi

verhoissa, matoissa, seinissä ja tapeteissa.

Persoonallisuus näkyy myös tavaroissa.

Joku haluaa kotiinsa paljon koriste-esineitä.

Toinen taas viihtyy,

kun tavaroita on vähän.

Joku meistä haluaa sisustaa kotinsa

vanhoilla huonekaluilla.

Toinen taas haluaa hankkia uutta ja kiiltävää.

Sisustamisessa ei ole oikeaa tai väärää tapaa.

Tärkeintä on minulle mieleinen koti,

jossa viihdyn ja vietän aikaani turvallisesti.

Kun kotini tavarat ovat paikoillaan,

on tupaantuliaisten aika.

Tietoa, jota on käytetty tämän vihkon teossa

Asumisen vaihtoehtoja.
www.verneri.net

Asuminen. Vammaispalvelujen käsikirja.
www.sosiaaliportti.fi

Map-projektissa mukana olleiden päämiesten
omat mielipiteet tärkeistä asumisen asioista.
2010–2014.

Map-projektissa mukana olleiden
päämiesten perheenjäsenten mielipiteet siitä,
miten he voivat tukea lapsensa päämiehisyyttä
asumisen suunnittelussa. 2010–2014.

Minun suunnitelmani -materiaalikonaisuus
yksilökeskeisen elämänsuunnittelun tueksi.
Kehitysvammaisten Palvelusäätiö
ja Kehitysvammaliitto. 2011.
www.verneri.net

Näin minä pärjään! Lomake avun ja tuen arviointiin. 2013.
www.kvps.fi

Omaan kotiin Muutto-opas sinulle. 2009.
www.kvps.fi

Oma suunta -yksilökeskeisen suunnittelun kansio.
Asumisen yksilölliset tukimallit -projekti,
Kehitysvammaisten Palvelusäätiö. www.kvps.fi

Papunetin kuvapankki, Sclera-kuvastot.
www.papunet.net

Sosiaalialan selkokielen sanasto. Hilma,
vammaisten maahanmuuttajien tukikeskus. 2013.
www.tukikeskushilma.fi

Tietoa kaikille. Helppolukuinen ja ymmärrettävä teksti –
eurooppalainen selkokielistandardi.
Kehitysvammaisten Tukiliitto ry. 2010.
www.selko-e.fi

Vahva pohja osallisuudelle ja yhdenvertaisuudelle. Suomen
vammaispoliittinen ohjelma Vampo 2010–2015. Sosiaali- ja
terveysministeriö.
www.stm.fi

Yhdistyneiden Kansakuntien vammaisten henkilöiden
oikeuksia koskeva yleissopimus.
Vammaisia tulee kohdella samalla tavalla
kuin muita ihmisiä.
Sosiaali- ja terveysministeriö.
www.stm.fi

Yksilökeskeinen työote.
Positiivisen riskiarvioinnin eteneminen.
www.papunet.net

Yksilöllisen tuen laatukriteerit.
Kehitysvamma-alan asumisen neuvottelukunta. 2011.
www.verneri.net

Map

– Minun asumisen polkuni -toimintamalli

Tämä vihko on tehty Savon Vammaisasuntosäätiön
Map – Minun asumisen polkuni -projektissa.

Map-toimintamalli
on yksi Map-projektin lopputuote.

Map-projektissa (2010–2014) on kehitetty
erityistä tukea tarvitsevien ihmisten yksilöllistä asumista.
Kehittämistyötä on tehty Savon alueella yhdessä
päämiesten, heidän läheistensä ja ammattilaisten kanssa.
Projektin rahoittajana on ollut Raha-automaattiyhdistys (RAY).

Map-toimintamalli ©
Savon Vammaisasuntosäätiö 2014
Oppaan tekstin on kirjoittanut Ritva Hämäläinen.

Kuvat: Papunetin kuvapankki, Sclera-kuvastot.
www.papunet.net
(kuvien muokkaus Map-projekti Ritva Hämäläinen
ja Mainostoimisto Ad Kiivi Oy)

**Savon
Vammaisasuntosäätiö**
Vuorikatu 26 A, 2. krs
70100 Kuopio
puh. 017 266 3200
www.savas.fi

